

Керекеша О.І.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

Визначено, що методологія аналізу політичних інститутів перестала бути статичним компонентом суспільних наук. Протягом тривалого часу в дослідженнях політики та суспільства відбувалося поступове збагачення та перегляд принципів організації наукової діяльності. Методологія в гуманітарних дисциплінах є не лише системою принципів з освоєння навколишнього середовища, а й виконує ще ряд функцій. Вибір методологічних позицій дозволяє структурувати науковий простір, формує основні напрями та школи досліджень. У процесі комунікації всередині вченої спільноти виявляються переваги та недоліки протилежних позицій, що є основою для подальшого розвитку знання. Сьогодні науковий простір сильно фрагментований, що порушує процеси комунікації між вченими. Запорукою якісних змін є чинник успішного порозуміння між дослідниками, які відстоюють різні погляди. Особливістю сучасного періоду є поява методологічних «гібридів», які є спробою міждисциплінарного синтезу.

В історії публічного управління сформувалися основні методологічні засади дослідження інституційної компоненти суспільства. Специфічною рисою соціально-політичної філософії є домінування морально-оцінного компонента аналізу, розуміння інститутів як ідеальних моделей політичних відносин. Традиційними стали два напрями аналізу. У першому випадку політичні інститути вивчаються як матеріальні речі, що існують насправді і мають об'єктивні закони розвитку. У другому увагу дослідників сконцентровано на ідеальній сутності політичних інститутів, яка зумовлена історичними, культурними та духовними традиціями. Ці два підходи задали вектор розвитку методології аналізу у політичних та суспільних науках. Оформилися та отримали належний розвиток політологічний, соціологічний та економічний аналіз як особливі типи пізнання функціонування політичних інститутів.

Встановлено, що на рубежі XIX – XX ст. відбувається оформлення та інституціоналізація політичних та інших суспільних наук. У період між гуманітарними дисциплінами існує багато точок дотику, що особливо ясно видно під час аналізу методології. Поступово відбувалася відмова від принципів інституційного аналізу, який не дозволяв розглядати суб'єктно-діяльнісний компонент реальності, що стало загальною тенденцією для політологічного, соціологічного та економічного аналізу. Під впливом соціологічного аналізу відбувається коригування традиційних методологічних напрямів аналізу політичних інститутів. У межах першого напрямку вивчається організаційний аспект політичної реальності. У рамках другого – особливості свідомості та поведінки індивіда та соціальних груп у політиці.

У сучасний період розвитку відмінною рисою наукового знання стає повернення політичних інститутів у галузь пильного наукового інтересу, що виявилось у появі неоінституціоналізму. Для цього підходу в політології та інших суспільних дисциплінах характерний вільний вибір дослідником методологічних принципів вивчення інституційної компоненти.

Ключові слова: аналіз політичних інститутів, політика, публічне управління, суспільні науки, суспільство.

Постановка проблеми. У сучасних суспільних науках поняття «інститут» є ключовим. Це є великою роллю, яку відіграють інститути переважають у всіх сферах суспільства. Вивчення політичних інститутів є однією з основних проблем публічного управління, що визначає його ідентичність та специфіку порівняно з іншими гуманітарними дисциплінами. Інтерес до функціонування політичних інститутів не слабшає і невпинно зростає. Це з тим, що у суспільстві та

політиці відбуваються складні процеси, які якісно змінюють зміст і механізм функціонування політичних інститутів. Ця ситуація дуже характерна для української держави, де останні два десятиліття проводиться активне перетворення суспільства за допомогою запровадження нових державних і політичних інститутів.

Аналіз складної динамічної соціально-політичної реальності вимагає від сучасних вчених більш уважного ставлення до методологічного забезпе-

чення наукових досліджень, оскільки від вибору методологічних принципів та способів аналізу наукового предмета залежать результати роботи та практичні рекомендації. В історії політичної думки склалися традиційні підходи та методологічні засади вивчення політичних інститутів. Але водночас пошук адекватних дослідницьких програм у сучасному публічному управлінні продовжується, їх різноманіття збільшується з кожним роком. Очевидно, що жоден із методів аналізу політичних та соціальних явищ не може повністю відобразити реальність у всіх її проявах через її складність та суперечливість. Дискусійність та методологічний плюралізм є нормою для публічних та суспільних дисциплін. У науковому співтоваристві постійно ведеться полеміка про методологічні принципи, конкретні методи та результати, до яких вони приводять у дослідженнях суспільства та політики. У боротьбі різноманітних позицій та думок виробляються нові моделі, теорії, підходи аналізу політичних явищ, виявляються мало вивчені аспекти традиційних проблем, відбувається розвиток наукового знання.

Дослідження інституційної компоненти суспільства були основою, де сталося становлення багатьох гуманітарних дисциплін. З моменту генези та по сучасний період відбулося значне збільшення методів та принципів аналізу політичних інститутів. Формування методології аналізу інститутів характеризувалося як збільшенням кількості дослідницьких прийомів, так і зміною їх якості. З часом змінювалося ставлення до самих інститутів, наукові інтереси переміщалися до інших аспектів громадського і політичного життя. В результаті сьогодні аналіз інститутів знову придбав лідируючі позиції, але методологія вивчення інститутів значно змінилася, увібравши результати розвитку багатьох наук. У сучасний період поява суспільними дисциплінами, для якого характерний міждисциплінарний синтез методів та принципів пізнання. Але це дозволяє одночасно вирішити безліч методологічних проблем вивчення політичних інститутів, із якими дослідники зіштовхуються у процесі пізнання політичної реальності.

Видається важливим проаналізувати процес генези та розвитку методології аналізу інститутів, що дозволить показати гносеологічні та теоретичні можливості нових методологічних принципів вивчення політичних інститутів, їх позитивні сторони та шляхи подолання недоліків. Крім рішення суто теоретичних завдань це позначиться прикладному значенні робіт, виконаних у межах

неоінституціонального аналізу. Таким чином, осмислення генези та розвитку методології аналізу політичних інститутів, виявлення існуючих методологічних проблем є сьогодні актуальною та науково значущою темою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні принципи дослідження суспільно-політичних явищ через свою практичну і теоретичну значущість для суспільних наук і публічного управління викликають великий інтерес з боку вчених. Щоб детальніше проаналізувати і вивчити процес формування методології дослідження політичних інститутів, виробити власне бачення цього процесу, необхідно звернутися до праць, у яких торкалися ці проблеми.

Аналіз літератури з досліджуваної проблеми показує, що з існування політичної думки створено безліч робіт, у яких порушуються питання функціонування політичних інститутів. Основні методологічні засади аналізу політичних інститутів закладаються у працях таких політичних мислителів, як Платон, Аристотель, Н. Макіавеллі, Ж. Боден, Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Ш.Л. Монтеск'є, Г. Гегель, Т. Джефферсон, Б. Констан, Ф. Гізо, А. Токвіль, Дж. Ст. Мілль, О. Конт, Г. Спенсер та ін. Їхні дослідження стали відправною точкою в нашій роботі, оскільки на ранньому етапі була позначена і продовжувала залишатися ключовою протягом багатьох століть проблема методології аналізу інститутів. Поступово в політичній думці виявились складності та протиріччя аналізу політичних явищ, які визначили методологічні дискусії у науковій спільноті.

У сучасний період багато дослідників звертаються до теми функціонування та зміни політичних інститутів. Сьогодні оцінка та перевірка методологічних принципів та методів аналізу, які використовуються сучасними авторами, лише визначається. У дослідженні проаналізовано роботи зарубіжних авторів, у яких розроблялися принципи сучасних теоретичних підходів до аналізу політичних інститутів, та на їх основі вивчалася політична практика: Т. Парсонса, Дж. Хоманса, Ч. Мілса, К. Мангейма, Дж. Річа, Дж. Бьюкенена, Г. Таллока, У. Райкера, С. Острома та Е. Кроуфорд, Д. Норта, А. Пшеворські, П. Ордешука, П. Бурдье, Е. Гідденса, Г. Терборна, П. Бергмана та Т. Лукмана.

Таким чином, слід зазначити, що проблема методології аналізу досить широко обговорюється як у політичних, публічному управлінні так і в інших суспільних дисциплінах. У більшості досліджень присутній аналіз окремих аспектів

методології, конкретних методів, найчастіше лише тих, які відповідають завданням дослідження, а решта теоретичних підходів залишаються поза увагою і не отримують належної оцінки. Зазвичай дослідники розглядають інституціоналізм та неоінституціоналізм поза зв'язком з іншими теоретичними підходами, не показують взаємовплив та поступове збагачення методології аналізу політичних інститутів.

Вивчення даних наукових публікацій дозволило виробити свою точку зору на процес розвитку наукового знання щодо проблеми аналізу політичних інститутів, критично його розглянути та переосмислити вже існуючі висновки.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження формування методології аналізу політичних інститутів.

Виклад основного матеріалу. В епоху Відродження в європейській філософії починає складатися і набувати реальних обрисів інституційна парадигма науки публічного управління, яка оформилася як критика філософської традиції (Платон, Аристотель, середньовічна схоластика) та розвиток емпіричної лінії аналізу політичних інститутів. Слід проаналізувати політичні погляди Т. Гоббса, Дж. Локка, Ж.Ж. Руссо, Ш.Л. Монтеск'є та інших просвітителів, у роботах яких формується уявлення про складну та суперечливу структуру політичної реальності, основу якої складають політичні інститути. Функціонування політичних інститутів розглядається з позиції належного образу їх діяльності як ідеальних моделей політичних відносин [1, с. 334].

Можна виділити ряд ідей, що склалися до кінця XVIII – початку XIX ст., що визначили подальший хід розвитку європейської політичної думки та позначилися на оформленні політичних ідеологій. У цьому вся досліджена ідеологія представлена як особливий рівень політичного знання, концептуальне ядро якої становить тип політичного мислення. Його функція полягає в інтерпретації політичної реальності. Невід'ємною рисою аналізу політичних інститутів у різних ідеологіях є морально-ціннісний компонент.

Розглянуті політичні твори, в яких закладалися та розроблялися принципи різних ідеологій (Е. Берк, Г. Гегель, Т. Джефферсон, Б. Констан, Ф. Гізо, А. Токвіль, Дж. Ст. Мілль). У рамках лібералізму продовжує розвиватися раціонально-критична парадигма вивчення політичних інститутів, відбувається формування принципів інституційного підходу як формально-правового та морального аналізу політичної реальності. У кон-

серватизмі та реформізмі закладається інший тип дослідження політичних інститутів з погляду їхнього сутнісного змісту.

Політична сфера формується в перших наукових дослідженнях. У роботах Г. Спенсера політична реальність стала аналізуватися в наукових категоріях, вони намагалися розкрити рушійні сили розвитку суспільства, а також скласти прогнози щодо майбутнього, спираючись на закони динаміки суспільних процесів.

Різноманітність у методологічних принципах дослідження інституціональних структур поставило у середині XIX століття питання, яка наука про державу та політику необхідна, який спосіб у своїй слід вважати правильним. Однозначно відповісти на ці запитання не вдалось. Існуючий плюралізм позицій став однією з основних рис, які визначили сучасний стан гуманітарних дисциплін. У дискусіях з приводу методологічних принципів та результатів, до яких вони призводять, формувався новий зміст понять, нові моделі та теорії аналізу [2, с. 27].

У розвиток політичної думки необхідно виділити два традиційно сформовані способи дослідження політичних інститутів, що базуються на різних методологічних засадах: формальний і есенціалістський, які знайшли відображення, як в історії політичних навчань, так і в перших наукових дослідженнях.

У рамках першого напряму інститути розуміються як реальні структури, які можуть бути кількісно та якісно виміряні [3, с. 264]. Даний тип аналізу зводиться до вивчення історичного походження політичних інститутів, оцінки їх внутрішньої структури, механізму їх функціонування, перерахування та вивчення низки факторів, які визначають політичну реальність та впливають на їхню роботу. Ці принципи стали традиційними для аналізу політичних інститутів у європейській науці, на їх основі відбулося становлення інституційного підходу.

Відмінною особливістю другого способу вивчення є орієнтація на розтин глибинних обставин існування установ у суспільстві [4, с. 105]. Розуміння інститутів як ідеальних суспільних структур дозволило розкрити зв'язок політики з історичними та культурними традиціями, але при цьому формальний аналіз не відіграв суттєвої ролі у цих дослідженнях.

Для цього періоду характерне виділення інститутів як основних компонентів політичної сфери. Формується холістське розуміння ролі інститутів як структур, що визначають якість та розвиток суспільства та індивіда.

Слід розглянути методологічні засади дослідження інститутів та їх зміни у політичних та інших суспільних дисциплінах наприкінці XIX – першій половині XX століть. Аналіз політичних інститутів у різних науках оформився на підставі загального кола ідей, що склався в політичній думці та в рамках традиційних методологічних принципів, що говорить про близькість між різними суспільними дисциплінами.

На цьому етапі відбувається оформлення національних шкіл аналізу політичних інститутів. Дослідження даного процесу показало, що на європейському континенті закладаються основні тенденції розвитку методології аналізу політичних інститутів, тоді як політичні дослідження у США з цього питання мали вторинний характер. В даний період у Західній Європі дослідження держави та політики мають самобутній характер і ґрунтуються на традиційних політичних ідеях.

У європейській науці продовжують розвиватися два традиційні напрями дослідження політичних інститутів. Але методологічні принципи, які оформилися у межах цих підходів, піддаються значному перегляду. Розглянувши цей процес, слід сказати, що факторами цього процесу є, з одного боку, якісна зміна політичних процесів, становлення демократичних інститутів, з іншого боку, недоліки інституційного підходу.

Дослідники, які займалися проблемами держави та її інститутів у першій половині XX століття (Г. Еллінек, Дж. Брайс, М. Вебер та ін.) чітко проглядали тенденцію доповнення юридичного аналізу політичних інститутів суб'єктно-діяльнісним компонентом. У творах зазначених авторів політичні інститути розуміються як структури, у яких відбувається організація політичної активності індивідів та соціальних груп. Даний підхід став домінуючим при політологічному аналізі державних та політичних установ, акцент у даному випадку робився на проблеми поведінки політичних акторів у рамках інституційної системи, що склалася. Під впливом цієї тенденції, а також досліджень духовного та культурного життя суспільства відбувається поступове зниження інтересу до формально-правового боку аналізу політичних інститутів. Акцент на індивідуальному вимірі вивчення політичних інститутів став передумовою переходу від інституційного до інших теоретичних підходів, у яких переважно досліджувалося поведінка і свідомість політичних акторів. Необхідно сказати, що заслуга інституціоналізму початку XX століття полягає в накопиченні знань про функціонування, позитивні та

негативні риси різних конституційних пристроїв. Незважаючи на свої недоліки, традиційний інституціоналізм емпірично та теоретично підготував базу для подальшого розвитку дисципліни публічного управління.

Дослідження нормативного аспекту політичних та громадських інститутів набуло подальшого розвитку. У роботах Еге. Дюркгейма, Т. Веблена, А.Р. Редкліфф-Брауна під інститутами розумівся традиційний спосіб думки, шаблон поведінки, норма та зразок діяльності тощо. При цьому акцент робиться на внутрішню мотивацію діяльності індивіда і регулюючі властивості інституційних структур. При аналізі політичних інститутів використовувався структурно-функціональний підхід, він дозволив показати роль окремих інститутів у життєдіяльності індивідів, а не тільки для держави та суспільства загалом. Це стало можливим завдяки привнесенню до соціологічного та економічного аналізу досліджень фізіологічних та психологічних особливостей поведінки індивіда (рефлексів, потреб, інстинктів тощо). Формувалося уявлення про стійкість інституційних структур у свідомості індивіда, їх тотальність та інертність.

Робилися спроби комплексного аналізу політичних інститутів у їхньому матеріальному, соціальному та ідеальному вираженні (М. Оріу), що стало можливим при розробці універсальних схем аналізу інститутів.

Спільним для всіх шкіл та напрямів є увага та аналіз динамічного аспекту існування інститутів, його осмислення проходило за допомогою лінійно-стадійного способу перебігу суспільних процесів.

Після Другої світової війни відбулися значні глобальні політичні та соціальні зміни, які торкнулися без винятку всіх держав і змінили вектор світового розвитку. Це призвело до змін у науковому знанні. У цей період збільшився попит на гуманітарну експертизу політичних та адміністративних рішень, що приймаються. Внаслідок цього дано поштовх розвитку кількісних методів аналізу, а також появи досвіду міждисциплінарних досліджень. У наступні періоди суспільство та політична еліта визначали соціальне замовлення на отримання практичних знань, результати яких могли застосовуватись у політичній та адміністративній діяльності.

Поява та широке поширення ЗМІ, формування світових асоціацій політологів сприяло інтенсифікації процесів комунікації у науковому середовищі. Наслідком цього процесу є формування

світових тенденцій розвитку наукового знання та методології дослідження. Відмінності між національними школами стали менш помітними, але говорити про їхнє повне зникнення не можна. Політична наука США стала визначати напрями, у яких відбувався пошук нових методологічних принципів і теоретичних підходів. У біхевіоралізмі, структурно-функціональному та системному аналізі політичні інститути займали другорядне значення, акцент робився на дослідженнях поведінки, діяльності, цінностей, установок політичних акторів. Політичні інститути розглядалися в інструментальному ключі, значно припинувалося їхнє значення у суспільному та політичному житті.

До 60-х років виявилися значні недоліки біхевіорального підходу щодо політичного життя суспільства. Криза біхевіоралістської методології виразилася не лише у значному перегляді методологічних принципів, а й унаслідок нівелювання єдиного парадигмального стрижня, появи безлічі фрагментованих напрямків політичного аналізу. Привести до єдиного знаменника сучасні школи та напрями дослідження неможливо, тому сучасний стан політичної науки оцінюється як хаос, а не як реорганізація. Ще одна причина розчарування у вищевказаних методологічних принципах полягає в тому, що для біхевіоралізму характерне вивчення дуже дрібних проблем, унаслідок чого штучно звужується сфера аналізу. Був накопичений величезний пласт емпіричних знань із різноманітних аспектів функціонування сучасної політичної системи.

При цьому велике значення набула проблема фальсифікації даних, отриманих кількісними методами, згідно з якою результати досліджень завжди відносні і в будь-який момент можуть бути спростовані. Відповідно, на наступному етапі цілком логічно стало повернення до інституційного аналізу, але вже збагаченому новими знаннями та новими методиками, які передбачали використання методів абстрагування від реальності, повернення в аналіз есенціалістських та онтологічних питань, морально-етичних оцінок.

Слід зазначити, що неоінституціоналізм не відкидає висновки попередніх напрямів, зокрема біхевіоралізму, системного та структурно-функціонального аналізу. Невипадково політичні інститути стали тією основою, де відбулося об'єднання знання. Це пов'язано з тенденцією розуміння політики та влади як обмежувачів політичної поведінки, які здійснюються за допомогою політичних, економічних, правових та соціальних

інститутів. Тому визнається, що специфічною рисою неоінституціоналізму є вивчення реальної поведінки індивідів, обмежених інституційними рамками, а не розгляд структурних та функціональних аспектів діяльності інститутів. Це положення вказує нам на важливу різницю між двома видами інституціоналізму в політології. Якщо перший (традиційний) оцінював конкретні організаційні форми (органи державної влади, партії, громадські організації), другий має можливість розглядати всю повноту інституційних взаємин.

У дослідженні неоінституціональній аналіз сприймається як певна методологічна установка, суть якої полягає у вільному виборі способів організації наукового дослідження та методів пізнання. Сьогодні немає єдиних визнаних методологічних принципів аналізу політичних інститутів. До неоінституціоналізму зараховують безліч теорій та концепцій, які виділяють у якості предмета дослідження політичні інститути, розуміють та аналізують їх на основі різних теоретичних та методологічних позицій.

Поява різноманітних варіацій дослідження інститутів говорить нам про складність і багатомірність даного явища, про різноманіття різних функцій, які вони виконують у сучасному суспільстві та політиці. У даному випадку заслуга сучасних авторів полягає в поглибленні традиційних, уявлень про політичні інститути, досягненні мало вивчених аспектів функціонування інституційних структур, але до створення цілісної картини їхньої дії ще далеко.

Сьогодні лише починають складатися нові теоретичні підходи до аналізу суспільної та політичної реальності. Наділення новим змістом поняття «інститут» та розробка нових моделей аналізу інститутів лише перший крок у цьому напрямі. Незважаючи на те, що виділяється велика кількість різних видів нового інституційного аналізу, сучасні дослідники приходять до висновку, що в їх основі лежать два основних методи: обчислювальні методи теорії раціонального вибору та культурологічні методи соціологічного інституціоналізму. Всі інші теорії побудовані на поєднанні цих двох методів. Треба враховувати, що застосування цих методів є наслідком різних парадигмальних уявлень про людину, її поведінку та походження та функціонування інституційних структур. Їхня поява стала закономірним результатом розвитку традиційних, формального та есенціалістського напрямів аналізу політичних інститутів.

Висновки. З моменту появи політичної думки проблема інститутів стала тією основою, де ста-

лося становлення суспільних наук. Після періоду неухаги до проблем політичних інститутів наукова спільнота знову прийшла до усвідомлення важливості вивчення інституційної компоненти суспільства. На даний момент існує кілька спільних проблем, з якими стикається будь-який дослідник: багатомірність існування політичних та громадських інститутів (явлення

матеріального та ідеального порядку), сильна фрагментація наукової спільноти та відсутність сформованих теоретичних підходів, вимога міждисциплінарності. Однак, слід зазначити, що незважаючи на існуючі проблеми, дослідження політичних інститутів є перспективним і необхідним напрямом аналізу в умовах динамічних змін, що відбуваються в сучасному світі.

Список літератури:

1. Бжезинський З. Незалежна Україна. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; редкол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. К.: Довіра; Генеза. 2016. С. 323-376.
2. Громадська Н. А. Методологія політичного аналізу : методичні рекомендації. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
3. Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні : теоретико-методологічні засади : Монографія. К. : Вид-во НАДУ, 2006. 425 с.
4. Коваленко А. О. Політичний аналіз і прогнозування. К. : Наук. світ, 2002. 201 с.

Kereksha O.I. FORMATION OF THE METHODOLOGY OF THE ANALYSIS OF POLITICAL INSTITUTIONS

It was determined that the methodology of analysis of political institutions ceased to be a static component of social sciences. For a long time, there was a gradual enrichment and revision of the principles of the organization of scientific activity in the studies of politics and society. Methodology in humanitarian disciplines is not only a system of principles for the development of the environment, but also performs a number of functions. The choice of methodological positions allows structuring the scientific space, forms the main directions and schools of research. In the process of communication within the scientific community, the advantages and disadvantages of opposing positions are revealed, which is the basis for the further development of knowledge. Today, the scientific space is highly fragmented, which disrupts communication processes between scientists. The key to qualitative changes is the factor of successful understanding between researchers who advocate different views. A feature of the modern period is the emergence of methodological «hybrids», which are an attempt at interdisciplinary synthesis.

In the history of public administration, the main methodological principles of the study of the institutional component of society were formed. A specific feature of socio-political philosophy is the dominance of the moral-evaluative component of the analysis, the understanding of institutions as ideal models of political relations. Two lines of analysis have become traditional. In the first case, political institutions are studied as material things that exist in reality and have objective laws of development. In the second, researchers' attention is focused on the ideal essence of political institutions, which is determined by historical, cultural and spiritual traditions. These two approaches set the vector for the development of analysis methodology in political and social sciences. Political, sociological and economic analysis took shape and received proper development as special types of knowledge of the functioning of political institutions.

Vtsanovlenol, that at the turn of the XIX – XX centuries. political and other social sciences are formalized and institutionalized. In the period between humanitarian disciplines, there are many points of contact, which is especially clearly visible during the analysis of the methodology. The principles of institutional analysis, which did not allow considering the subject-activity component of reality, were gradually abandoned, which became a general trend for political, sociological, and economic analysis. Under the influence of sociological analysis, the traditional methodological directions of the analysis of political institutions are being adjusted. Within the first direction, the organizational aspect of political reality is studied. Within the framework of the second – peculiarities of the consciousness and behavior of the individual and social groups in politics.

In the modern period of development, a distinctive feature of scientific knowledge is the return of political institutions to the field of keen scientific interest, which was manifested in the emergence of neo-institutionalism. This approach in political science and other social disciplines is characterized by the researcher's free choice of methodological principles for studying the institutional component.

Key words: analysis of political institutions, politics, public administration, social sciences, society.